

САҢА ОЛОХ

Олуньу
6 күнэ
ОПТУОРУНЬУК

№ 14

(9589)

Чурапчы үлүүһү таһаа

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТЭН ТАХСАР

Чурапчы — Нерюнгри добордоһууларын 30 сыла

НЕРЮНГРИГА - ЗАВОД УБҮЛҮӨЙҮТЭР

Чурапчы үлүүһа тыһыынча километр ыраах сытар Нерюнгри куораты кытта доордуу сибээһи тутуспута быһылы 30 төгүрүк сылын туолан, улахан дыһааллар былаанга турдулар.

Бу 30 сыллаах сибээс маанык сааламмыта: 1987 сыллаахха икки дыһынээх доордуулар - Нерюнгри куорат исполкомун председатели М.П.Кочнев уонна Чурапчы оройуонун исполкомун председатели Р.Р.Бурнашев туруорууларынан уонна СССР Саха приписки обкомун өйөбүлүнэн Чурапчы Нерюнгри куоракка шифтээх оройуон быһыытынан сыһыарыллыбыта. Ити кэннэ Карл Маркс аатынан совхоз "Якутское" тэрилтээ уонна Чульман, Беркают, Золотинка, Нагорнай бөлүөлөктөрүгөр базаланан үлэһип Малай Б.А.М-ы тутуааччылар подразделениеларыгар сыһыарыллан, хардарыта сибээс олохтооммута. Оччолорго "Якутское" генеральной директорынан В.М.Ждамыров, солбуйааччынан билэтин өрөмүөннүүр-механической завод генеральной директорына Н.А.Чаусская үлэлиилэрэ. Нерюнгригаары шифтээх тэрилтэлэртэн холбоһуктаах оффисальной делегация Чурапчы оройуонугар аан бастаан 1976 сыллаахха үс легкой массыынанан кэлэ сылдьыбыта. Эһиилгэр Нерюнгри куорат делегацията конфертиер билигиздэлээх Карл Маркс аатынан совхозка, оройуон килингер сылдьан дыһынээх доордоһуу дуоһабырлар иһин баттаабытара. Оччон Чурапчы оройуонун делегацията 1981 сыллаахха райисполком председателин солбуйааччы А.А.Шадрин салайааччылаах баран кэлбитэ.

Бу доордоһуу түмүтэр Чурапчы оройуона тутууна да сыаналамат улахан көмөү Нерюнгригаан ылан кэлэ. Икки өттүтэн Чурапчы уонна Нерюнгри лауреаттара аналлара. Олус сылаас, истин көрөһүүлэр тэриллэн хардарыта көмө оһоһулан кэллэр. Карл Маркс аатынан совхозка 1500-2500 тонна комбикорм, зернофураж аһылыбыта. Арас тутуу, саппаас чаастар кэлэнэр, производственной, культурнай объекттары, котельнайдары, баһыһалары, оскуолалары, уопсай дьыллары тутууга улахан көмө оһоһуланна.Билигин даһыны бу доордоһуу салтанан барар. Улууе быһааччы сибээһи тутуһар Нерюнгри куорат биһр улахан тэрилтээ - өрөмүөннүүр-механической завод күн бүтүгүтээнэ дьэри көмүр иһилигин бастакынан уунар. Ол курдук, Одьулуун нэһилигитин сайдыытыгар үгүс үлэ оһоһулар. Чурапчы нэһилигэр Кыайылы Скверигэр, Кыайылы лааматыннылар тийэр оһоһулар завод көмөтүнэн туруорулунулар. Физкультура уонна спорт институттар икки коттедж тутулуубута, бу күһүн уута отторун быһаһыт нэһилигэртэртэртэ көмөлөрүн туһунан бары истэн билэбит. Нерюнгрилар мытан саас Көһөрүлүү 65 сылыннан Мемориалга эмиз улахан өйөбүлү өһөрүгө бэлэмнэр.

Олуньу 2 күнүтэр улууе аатыгтан баһылыгы капиталнай тутууга солбуйааччы А.М.Кириллин салайааччылаах 18 киһилээх делегация Нерюнгригаары өрөмүөннүүр-механической завод тэриллибитэ 20 сыллаах үбүлүүһүтэр кыттыны ылан кэлэ. Бу бөлөх даатаны бэлэтээһингэ билигин бочуоттаах сыһыаланна тахсыбыт ветераннар, норуот депутаттара кэлбиттэр. Ол курдук, Ил Түмэн депутаттара Н.Н.Румянцев, В.И.Лешко, заводурукку кылаабынай конструктора, билигин Беларуська олорор А.В.Виноградов, Владимир куораттан завод профко-

мун урукку председатели В.Н.Федотов, Красноярский кыраай Минусинск куоратыттан В.Н.Попов, Биробиджантан М.И.Курилов уода бырааһынныгы улаханник көргөттүлэр. Чурапчы үлүүһа биһр маанылаах ыалдытынан буолла.

Бастакы күн Чурапчы делегациятын завод устун экскурсиялаттылар. Салалтаттан саалаан сыахтарыгар тийиэ барыта киһир түөрт этээстээх баараһы улахан тутууга дьыламмиттэр. Директоры хааччыһыга солбуйааччы, Полномочный представитель Чурапчинского улуса в Нерюнгри" дьэн кабинетыгар суруктана сыһыар дьэри "бэйэ киһитэ" буолбут С.А. Лукомской сыахтарынан сырытыннаран сийилии көпсөтө. Завод 1250 үлэһиттээх Сарсыарда бары кэлэн этээс аайы баар хосторго душтанаан, таһастарын уларыттан баран үлэһиттэр тарҕаһаллар. Тимир ууларан араас чаастары оччон таһаарар үлэ хаамыһын маһыаха сыһыана суох киһи быһаарара уустук. Быһыргылы иһилин, аныгылы анал массыынанан тимир ууларан, чапчылан, хатаран, холодильниктан саалаан улахан бульдо-эердар саппаас чаастарыгар тийиэ барытын оччон таһаараллар эбит. Сыах-сыах аайы тус-туһунан үлэһит ыһыттылар. Биһр киһи биэс-алта станогутэтинэн үлэһит аныгы технологията манна баар Завод үлэһиттэре ортогунан 20-25 тыһыынча солкубай хамнаһы ыһаа аахсаллар эбит. Ыарахан үлэ сылдьар дьонго 500 киһи биһрдэ батан аһыһар олус миннигэс, иньэтэлээх астаах-үөлээх остолобуйдаастар.

Ыалдыттары көрсүүтэ үлэһит барыта сыһыланнаах курдук. Хас биһрдилэрэ доордоһолон, ээрдэлэһэн аһаһаллар. Үбүлүү күн күнүс 2 чаастан завод дьэтин иһигэр баар актовой саалага торжественнай чаас саалаанна. Коллектив ветераннарыгар, эдэр үлэһиттэригэр уонна үүнэр көлүөнэ - оһолоругар улахан болгомтотун уулар. Ол курдук, ветераннарын сценага таһааран чыстээтилэр. иһилинэ саһа үлэһиттэри таһааран ветераннарынан анал медаллары кэтэрдэн оһытты иһилин, утуму саллаһын сээрин-туомун ыһыттылар. Завод үлэһиттэрин оһолоро торжественнай чаас быһаһын тухары кыттыны ыһыттылар. Түмүтэр тахсан завод үлэһиттэ буоларга бэлэмнэллэрин туһунан уоттаах-төлөнөөх тыһылар эһитилэр.

Биһиги улуустут делегацията туста блок быһыытынан көһрдэ. Делегация салайааччыта А.М.Кириллин ээрдэлэһэн туран өйөбүһүнүк бэлэхтэри уонна улууе бочуотунай грамоталарын завод ааһка түһэртээбит чулуу үлэһиттэригэр туттартаата. Ветеранмыл Е.Е.Васильев Чурапчы - Нерюнгри доордоһууларын историятыгар тохтоото, Спэртэ уонна Молод доордоһуулар салтанат туралларыгар баһарда. Одьулуун нэһилигитин баһылыта Л.В.Ефремова нэһилигэс аатыгтан Махтал суруктары завод директорына Н.А.Чаусская уонна киһи солбуйааччыта С.А.Лукомскойга туттарда. Болугур нэһилигитин баһылыта М.М.Петров бу күһүнүгү баһаһыаннаһа көмөлөрүн иһин махтанна. Чурапчыгаары физкультурнай институт спортивнай үлэр проректоры С.И.Смирнов улахан таас чороһу бэлэхтээтэ. Бу кэннэ профессор Г.П.Баширин аатынан Сылан орто оскуолатын иһинэн үлэһип "Алиса" Россияга холобур буолар ансамбль ырыаһытара Вика Винокурова, Лили Гопорова, Степа Колесов, Саша Винокуров ээрдэлэрин

тириэртилэр. Биһиги оһолорбут толорууларынан, сценага туттууларынан-хаптыларынан даһаны урдук таһымаахтара манна даһаны бэлэтэһинэ, элбэх киһи хайһаан, оһон-махтайан көрдүлэр, сирэй көрсөн эттилэр. Эрдэ түһэн эттэххэ, ансамбль салайааччыта А.П.Макаров иннигитин бу доордоһууга оһолору сыһыарарга уонна "Алиса" бөлөгү бүтүүн аһалан куоракка уонна заводка концердатар былааннарын туһунан эһитэ улаханник сөһөрүлүннэ.

Нерюнгри уонна Чурапчы доордоһууларын 30 сыллаах үбүлүүһүнэн муус устар 21-22 күннэригэр Чурапчы улуһугар Нерюнгри куорат күнүгэ ыһыттылар. Манна оһолорго, улахан дьонго аһаллаах культурнай программалаах, спортивнай дыһаһалардаах улахан делегация кэлэрэ былаанналар. Маны таһынан бэс ыйы 12 күнүтэр 150 киһилээх Чурапчы улуһун делегацията Нерюнгри куоракка ыһыах тэриһэхтээх.

Үбүлүү күннэ өрөмүөннүүр-механической завод тэриһилээһитин директоры, олус ыалдытымсах уонна сэрэгэ салайааччы, Чурапчы улуһун Бочуоттаах гражданина, чурапчылар дыһынээх доордоһо-атаастара буолбут Николай Абрамович Чаусская маһык тыһылары Чурапчы дьонугар тириэрдэрбэр эттэ: "Бу 30 сыл тухары Чурапчы улуһун кытта доордоһуу сибээһи биһиги үөрүүнэн өйөөн кэлбит. 1983 сылтан Карл Маркс аатынан совхозу кытта ыһаа доордоһуубут кэмигэр Егор Егорович Васильев кытта үгүстүк үлэһитим. Чурапчы сайдыытыгар кыахпыһынан көмөлөһөн кэлбит. Билигин Көһөрүлүү мемориалыгар таас кутууларга эмиз саһаас ыһыбыт. Улууе ыһыахтарыгар маһык ыалдыттыбыт. Оно барарбытыгар концертаах, сахалыы ырыалаах сыһыабыт. 2005 сылаахха аһыһыһа Нерюнгригаары куукула театрын таһааран гастролюнан Мугудайга, Одьулуунга, Дирингэ уонна Чурапчыга сырытыннарыһыт. Улууе баһылыта Иннокентий Николаевич Аммосов - мин дириһтик ыһыктыһар киһим. Физкультура уонна спорт институтун кытта олус истин сыһыаннааһыт. Завод үлэһиттэре "Чурапчы" ТХПК бородууксуйатынан маһык туһанабыт уонна улаханник махтанабыт. Аһыт сайын Одьулуун нэһилигитин Далбар Хотуттара манна кэлэн сахалыы ас арааһын уонна сиплэһэн оһоһулары оччонорго үөһтэн барбытара. Улууе Бочуоттаах гражданина буоларым быһыытынан Чурапчыныккэ дойдубунан аараһын. Мин солбуйааччыларым эмиз доордоһууну маһык өйүүлэр. Биһиги бары бу сибээһи олус сыһыанлабыт уонна киһи сайдыытыгар үлэһиттэригэр дьэн эрэнэрэбит", - дьитэ.

Ити курдук 30 сыл тухары тутуһулан кэлбит Чурапчы улуһун уонна Нерюнгри куорат доордоһуулар салтанар.

Оксана ЖИРКОВА.

Хаартыскаларга: 1. С.А. Лукомской сыһыаһыт билиһиннэрэр.

2. Өрөмүөннүүр - механической завод директорына Н.А. Чаусская.

3. Чурапчы улуһун делегацията.

4. Үбүлүүдээх тэриһтэн Чурапчы улуһа ээрдэлэр.

5. Шифтээхтэригэр анал приемларыгар.

"Арыылаах нэһилиэгэ" муниципальный тэриллии баһылыгын дуоһунаһыгар кандидаттар

9 №-ДЭЭХ АРЫЫЛААХТААҔЫ БЫМБАРДЫР УЧАДСТАККА "АРЫЫЛААХ НЭҔИЛИЭГЭ" МУНИЦИПАЛЬНЫЙ ТЭРИЛЛИИ БАҔЫЛЫГЫН ДУОҔУНАҔЫГАР КАНДИДАТЫНАН РЕГИСТРАЦИЯЛАНЫЛАР:

"Арыылаах нэһилиэгэ" муниципальный тэриллии баһылыгын дуоһунаһыгар кандидат Герман Иванович ЕГОРОВ, 1963 сыл тохсунньу 8 күнүгэр Өлүөхүмэ оройуонун II-с Нөөрүктээйи нэһилиэгэр күн сириг көрбүтэ. 1980 сыллаахха орто оскуоланы бүтэрэн, Г. Димитров аатынан совхозка рабочайдаабыта. 1981-1983 сылларга Советскай Армияга сулууспалаан, 1983-1984 сс. бааһына мээрэйдэччи специалист быһыытынан үлэтин саалаабыта. 1984-1987 сс. "Чурапчы" совхозка хоһуу биригэдьири, 1987-1989 сс. күөх ыһыы звеновода, 1989-1993 сс. Кылааннаах народнай депутаттарын Сэбиэтин председателэ. 1993-2003 сс. Арыылаахтаагы сыһыалан кинин директорунаан үлэлээбитэ, салгыы 2003-2004 сс. "Чурапчы-строй" үлэһитэ буолбута. 2005-2006 сс. Дьокуускай к. култура паркатын үлэһитинэн үлэлээн баран, билигин 2006 сылтан "Арыылаах нэһилиэгэ" МТ сүрүннүүр специалиһынан үлэлиир. Хабаровскайдаагы Государственной сулууспалаахтар академияларыгар кэтэхтэн үөрэнэр. Кэргэннээх, үс оҕолоох.

"Арыылаах нэһилиэгэ" МТ баһылыгын дуоһунаһыгар кандидат Петр Никитович ПЕТРОВ, 1980 сыл ыам ыйын 12 күнүгэр Таатта оройуонун Ытык-Күөл селиэнньэтигэр төрөөбүтэ.

1997 сыл Дьокуускай куорат 14 №-дээх орто оскуоланын бүтэрэн, үрдүк үөрэх кыһатыгар киирэн, СГУ-ну национальнай оскуолаларга нуучча тылын уонна литература тыһынын үчүүтэлигэр баһылаан 2003 сыллаахха бүтэрбитэ. 2004 - 2006 сс. Эдьигээн улуусун үлэһитинэн үчүүтэлигэр үлэлээбитэ. 2006 сылтан предприниматель. Кэргэннээх.

"Арыылаах нэһилиэгэ" МТ баһылыгын дуоһунаһыгар кандидат Георгий Иванович ЕМЕЛЯНОВ, 1981 сыл муус устар 17 күнүгэр Орджоникидзевскай оройуон Булгуһунахтаах

нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1998 сыл Дьокуускай куорат 14 №-дээх оскуоланын бүтэрэн, Российской Армияга Ытык нэһин толорон сулууспалаабыта. Уопсай үлэтин стаһа 5 сыл. 2006 сыл Санкт-Петербургтаагы государственнай университеты бүтэрбитэ. Идэтэ экономист-менеджер. Кэргэннээх, икки оҕолоох.

К.Е.БЕЛЯЕВ, Арыылаахтаагы ИКМО председателэ.

Хоту көһөрүллүү 65 сылыгар

АЛБЫННАҔЫНЫ КЭПСИИР УОННА ОНУ САРАЛЫЫР СУРУКТАР

1942-1944 сылларга Г. С. Иннокентьевка анаан Кэбээйиттэн суруллубут суруктары олус үчүгэйдик бэрээдэктээн, бири да быгытыраппакка сыа-сым курдук уура сылдьыбыт. Икки сылы быһа тийгин быспакка суруйсубут буоланнар бэйэтэ туспа история бири кырааһы карчиги курдук көрүөххэ сөп.

Е. Г. Петухова суруктары музейга тиксэрбитинэн улаханым махтанабыт. Билэрбит курдук Орджоникидзе аатынан колхоз Кэбээйигэ тийэн Куокуй нэһилиэгэр Кальвица диэн балык артыалыгар холбоспота. Гаврил Семенович Иннокентьев билэр улахан суотчут (бухгалтер) эбит. Ол иһин хас сурук аайы кинини Кэбээйигэ көспүт урукку бэйэтин колхозун дьонго үлэһини кэлэригэр ытырар, көрдөһөр, сороһор мөбүттэр да ис хоһоонноохтор. Е. Г. Петухова-Иннокентьева музейга ыппыт суругуттан билсэбин.

Иннокентьев Гаврил Семенович (21/IX 1921-14/IV 1953) Орджоникидзе аатынан колхозка председателин сылдьыбыт, Карл Маркс аатынан колхоз кылаабынай бухгалтер, бастайаннай комсомольскай тэрилтэ секретара.

1942 сыллаахха Дьокуускайга бухгалтерлар курстарыгар үөрэнэ сырыттааһына Орджоникидзе аатынан колхозу, сыл тахсар отун булчутун үрдүнэн, Кэбээйигэ соһуччу көһөрөн кэбиспиттэрэ. Мин абааһы Орджоникидзе аатынан, колхоз төлөөн үөрэттэрбит, көһөөччүлэр испиннэхтэригэр киллэрбит. Ону оччотоогу оройуон саллаааччылары 21 саастаах уолу Карл Маркс аатынан колхозка кылаабынай бухгалтерунаан ааттан ылымттар. Бухгалтерскай курсу туйгунунаан бүтэрбитин курдук үлэтигэр да оһуобай үчүгэй эбит. Бэйэтин нэһилиэгин сыллаагы отчуотун ким хайа иннинэ бүтэрэн баран атын нэһилиэгэргэ көмөтөһөр, онтон түмэн оройуон сыллаагы отчуотун онорсор

эбит. Комсомольскай үлэтигэр эмиз үчүгэй буолан араас конференцияларга делегатынан талылла сылдьыбыт. Адам бу суруктары уура сылдьыбыт, онтон ийэм илдьэ сылдьыбыт, кэлин мизэх хаалбытын бу музейга туттарабын.

Е. Г. Петухова - Иннокентьева.
11/XII 2004 с.

Бастагы сурук:

Ытыктыыр уонна дьыстэһэр, быраатым курдук саныыр истин табаарыһым Гаврил Семенович дорообо!

Аан маннай өр хонуктарга көрсүбөтөх, истин санааны кэпсэппэтэх, убайым курдук саныыр уонна санаһар Ваня Мих-ч мин Кэбээйи оройуонугар баран эрбим. Истигин буолуо, биһиги Чурапчы оройуонун колхозтарыттан 40 колхоза Кэбээйи, Бүлүү о. д. а. оройуоннарга көһөн баран эрбит. Биһиги дойдубут дойдуга иккис өстөбүтүнэн буолбутун Партия, правительство ырытан туран, ол кэннэ дойдуга олордоххо өбүрүнаага көмөнү, күһү өнөрүрүн аһан дойдуга ноһоту оноро олоробутун бэлэттээн сирэн туран, дойдуга элбэх аһы-үөлү, бородуктаһы ол дойдуттан онорон таһаарарга, ол кэннэ бэйэ кыамматтарын, аһыра суохтарын аһатарга эбэтэр элбэх аһыраах сиргэ барабыт. Дьэ, барар усулуобуйаны талыт курдук тэрийэлэр.

Колхоз ортотунан 100 ынах сүөһүнү уонна туох баар көлөнү олоочу уонна өрдөр сүөһүнү олоочу туох баар сэлтэри, массыналары олоочу атыллыыр. Ол төһө суумага турара биллибэт. Гаврил, эн үөрэнэн ханна анаанарын биллибэтэ буолуо. Мин саныырбынан биһи аһы наар харчынан бурдуктанан дохуоттанар дьон буолуохпут, онон мантан иһинэ аһыра чааһынан кыһалбата суох усулуобуйа тийэрбит буолуо. Дьэ, Гаврияа, эн ол дойдуга баран бухгалтердыргын мин олус баратыһабын, мин онно тийэн баран аады-

рысын суруйуом, онон көрөн сурукта бука суруйаар. Мин кэппики соло булан онно сонуну суруйуом. Билигин маннайгы дьону илдьэ Хабыыччалыын бэрэстэбиитэлэниэн барабыт. 25/УИИ күн дойдуттан хонноһтон эрбит, тигэйдим. Бараары олоробун, илибин уунабын, ыгатык тут. Выраһаай аһаһым.

Ваня Мих. Ноев.
25/УИИ 1942.

Көһөрүллүү сараланыытыгар дьон итинник өйүнэн санаанан барбыттар. Көһөрүллэр дьонго агитация олус күүскэ ытыллыбыта. Хоту киһи айы нурма бурдук ыйынан тутулуга суох түгэтиллэрин, бултаабыт балыктарыттан аһымылларыгар анаан биэрэн иһэллэрин, олорор дьы-уот балаһын хото кэпсиппэлэрэ. Ордук ыччат дьону, оҕолору чакчы киһи эрэ ыспарыан курдук кэпсээнэр ыгыраллара. Ол курдук, сарыт күһү-хааһы таах маһынан быһыта охсон бултууллары, күүс-хаас сымытып, тууһу сөп буоларгынан биздэрэнэн хомуйалларын чорботон бэлэтиллэрэ. Хоргуйан аччык олорор дьон истэллэригэр киһи ымысырыах, баарыах курдук кэпсиппэлэрэ.

Иккис сурук:

Таб. Иннокентьев Гаврил Семенович бирибиз!

Биһиги 20/IX Таас Тумус диэн сиргэ түһэн баран 5 хонон баран Сулар диэн сиргэ борохуотунан тийэн, онтон ыгыр ат нэһилэ батар суолунан икки ангар көс сиргэ Кальвиц диэн балык артыалыгар холбоһо көһөн өссө да бүтэ иликпит. Сорохпут өрүс кытытыгар балааһынан сыталлар.

Ыалдыааччы да үгүс. Сергей оронһор ойоту, Тарбыах Вагыр ойоту Даарыяа уонна икки кыра оҕо олоһо. Сүөһү айаа суох. Олорор дьы-уот суох. Киһи олорор дьыэтин куһаҥан да буоллар онгостон бүтэн эрбит. Устаабы ыһынан колхозу кытта холбоһон, быыбар ыһтар ааттаахтар да ыһа иликтэр.

Сүөһү барыта кэллэ буо-

лан баран сыл тахсара саа-рангы, сороһор өлөн да эрэллэр. Бири ат, бири биз өллө. Биһиги олоробут. Уу суолунан куораттан 34 көс сиргэ өрүс кытытыгар соһус, Саһаар таас чохтон 4 көс сиргэ олоробут, онон Саһаар таас чоһун ыйдаран кэлин. Уус-Алданынан кэлин. Балык бултааһына кыайдахха баар дииллэр. Кыһын суол, көлө суола баар курдук Сайын көлө суола суох, олох уунан сылдьабын, ончо миннэн, көс таһыгар сайын хонуу суолунан олох тахсар суол ханна да барар буоллаххына суох. Кэбээйи оройуонун сыанатыра 9 көс хоту өтүбүтүгэр баар, дойдубуттан чуһаһынан чуһас сир эбит. Бу дойдуга көһө чуһас эбит, быа барбатах уунан сылдьар буолан чуһас сире кэс дииллэр эбит. От хаһан да көрбөтөх үүнүүлээх, от тахсар сирэ эбит, ону олох өттооботтор, онон от суох эбит, бурдук син үүнэр эбит.

Чэ эрэй чааһа көһүүгэ олус улахан, манна бэлэм олох барбатах. Мин оройуонга бу кэлэн сытабын, сарсыарда суут аһымылгыта киирэн кэпсэтэри сытабын.

Мин эһиэхэ этэбин.

1. Сылыт сизинэ уонна кыла көстөрүнэн атын да колхозтан атыылаһан илдьэ кэлин. Төһө элбэҕи аҕалаһын да сөччө элбэх ас, баай, быһаҥ буолуо, онон дьөрү икки да сарыанан тийэн аҕалаһына олус элбэх дьэхпит суоҕа.

2. Үчүгэй саһа соһус кыл барадыһы түбөстэргин эрэ сыанатын кэрэимиз, атыылаһан кэл.

3. Кэлэр сылыларга барыларын көлүйөн, сарыалаан-сэлтээн үчүгэй остуоллары, олоһостору уонна булчуур сэлтэри - айата, кэлим-сэни, хапкааны тийэн кэлин. Остуол атаҕа да суох сирэйэ да буоллун.

4. Сүөһү тириэтин кур буоллун, саһа буоллун ирдээн сылдьан тийэн кэлин, сипк, уу дойдуга буолан этэрбэс таһаһа наһаа наадалаах сирэ.

5. Муус тоннор эрэ айан-

ныырга турун. Аһсааны ситэн үчүгэйдик кичэйэн аахсан бэйэн урут ылбыт ыһааххынан олохтоһон биһигини кырыыс кыраан ыһыптах киһи буоллаххына кэл, олус кэтэһиэхпит, манна үөрэхтэх киһи суох.

Чурапчы оройуонуттан бардыннар эрэ диэн ыһыппыт эбиттэр. Эппит тыллара барыта сымыһа уонна таһаһаһы тийэн ыһытманна эрэйи элбэҕи көрдөрөр буолулар. (Дьыһэлэрттэн малы ылбатахтарын этэр. Д. Ч.).

Бу суругу дьонгор эт, кэпсээ. Кэлэргэ диэн ааттанан хаалбыт дьону 100 % арал. Софронов Михаил куһаҥан киһи эбит, онноһор убайын бэриннэтин итэрбэтэх, колхозтаах иннигэр кыһамматтын көрдөрөр.

Суруйдум, эбэрдэһэн кэтэһэ хаалдым Николаев Гаврил Саввич.
16/X 1942 сыл.

Бу ити кэмгэ дьыһыһах баар суолу ырылыччы көрдөрөр, оччотоогу кэмтэ тийэн кэлбит суруктар, дьыһыһах оччотоогу кэм докумуннара. Суруктар бэрэ-бизрэлэнэр, куһаҥы эрэ суруйдаахха тиздирлибэттэрин билэр буолан, баар чакчыны толору суруйбаттар эбит. Кэбээйиттэн суруйааччылар сорох суруктара Чурапчыга тийбэтэхтэрин туһунан хас да киһи суруйбут. Василий Николаевич Рязанскай бири сурулар ман-нык эппит:

Мин иккитэ олус ап-паһынайдык суруйаммын тийбэтэ быһылаах...

Барыта Кэбээйиттэн Г. С. Иннокентьевка сүүрбэччэ сурук кэлбит. Бири эрэ колхоз дьонун суруктара. Онтон атын 40 колхоз дьонго хотуттан дойдулары кытта сибээстэспит буолуохтарын сөп. Оннук суруктар баар буоллактарына куопуулаан көһөрүллүү музейыгар ыһта-хытына сатаан сыаналаһылыбат история сүдү матырыйаала буолан кэпсэлгэ сылдьыа этэ.

Матырыйаалы бэлэмнээтэ Дмитрий ЧЕЧЕВУТОВ.

Илэрэх тылын

ТУӨ САНААН БАҢЫА ТУРУОХТУН

Киһиэхэ дьылдата араас-тык тосхойор. Хас бириднэ киһи оһоһуута, дьылдата бу аан дойдуга тус-туһунан. Сорох аналн таба тай-аммакка сааһын тухары мунар-тэ-нэр, сорох үөһэт-тон олохун суолун таба ыйдарбытты, сиргэ төрөөн чоҥчу тугу тыһахтааһын, хайдах олоху олору-охтааһын билэн кэлбит курдук буолар. Оннук киһи олохун эндири-дэхситин, аһытын-миньигэһин буолуохтааһын курдук ыһынар. Мин бүгүн эһиэхэ кэп-сиир киһим дьылдата, олоруохтаах олохун курдук айыллыбыт.

Бу биһиги аймах түмүс туттар киһибит, саамай кырдыаас эдьийбит Александра Дмитриевна Константинова, дьон-сэргэ ааттырынан Мэхээн-ник Суура, бу орто туруу дойдуга киһи буолан, айыллан кэлэн саныгар 80-с хаарын уулларда. 80 сыл аннараа өттүгэр номоххо киирбит Кыыс Амма кэрэ кырдалыгар, Хорбукка Баабыллар диэн дьиз-кэргэннэ тоһуттар тым-ныһаах тохсунньу ый торулас тыһы-тыһаар, аан күдэрник аргыар дьыбары-гар 8-с оһонон кырачаан кыыс оро күүх окко төрөөн, ытаан татынныахтаммыта. Төрөһүттэрэ Минтэрдэйдэх Маайа сы-тыары сымнаас, туруу үлэһит дьон этилэр. Эмиэ кыыс оро төрөөтө диэн ата-раһыта барбатахтара Суура диэн ааты үөрө-көтө бизрбиттэрэ. Кыыс инчэрэй тирбэр быстыбатынан, син киһи буолар анал таайан, күн түүн улаатан испитэ. Оччоҥо олох олорор сирдэринэн Суура кыра сааһыттан үлэ-хамнаска сыстан улааппыта. Аймахтарын олохторун күүс оһотун курдук батыһынара сылдьан көрөрө-истэрэ.

Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кэнниттэн норуот бүтүүнэ турунан, дойдуну чөлүгөр түһэри күүрээниэх сылларыгар, культурнай олох сайда-рыгар санаттан санга сүүрээниэр киирэн испиттэрэ. Ол курдук нэһиликтэргэ ку-лууп дьикэлэрэ, ааһар балаан, киһи-у-тановкалар аһыллыбыттара. Үтүө-кэ-рөр дьулуһар эдэркээн кыыс, кине-механик идэтин баһылаан, олохун устатын тухары кэрэ эйгэттигэр үлэлээн, бар дьо-нуулар солуну, кэрэхсэбиллээри көрдөрөн үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Оччо-тоо кэмгэ биллэни курдук телевизор, видео суох кэмгэр киһи көрүү бы-рааһыннык тэнгэ буолара. Хас күн айым, сороҕор күнгэ иккилии сеанс көрдөрөр этилэр. Киһээ аайы күүстээх үлэ кэнниттэн кулууп саалатын иһэ хайдарынан киһи буолара. Ол курдук

дьон, бу киһиэ диэн искусство биер саа-май умсугутуулаах уонна кэрэхсэбил-лээх салаатыгар тардыһара олус күүстээх этэ. Оччолорго транспорт арыах, суол-иис кыһаан, сырыы суох кэмгэр оройуон киһиттэн тиаллан да кэлэр уустук буолара. Оройуонга кы-гас болдьоххо кэлбит киһини атын нэһиликтэртэн урут ыла охсон, дьону-гар-сэргэтигэр көрдөрөн үөрдүөн-көтүтүөн, үтүөнү онорон баһарар күүһэ баһыан үлэ бөрүтүн көрсөн кэл-лэрэ. Манна барытыгар сатабыт, кыһам-ны наада. Киномеханик курдук эмэй уонна дьонго олус туһалаах үлэтэ үрдүктүк сыаналанан Александра Дми-триевна пилетка түмүгүнэн киноуста-новкалар социалистической куота-лаһыларыгар ССРС-ка хас да төгүл кыайылыаһынан тахсан, Үлэ Кыһыл Знамята орденнэн, хас даҕаны мэтээ-лиэн наҕараадалааһыта. Биһиги эдьи-ийбит үлэтинэн эрэ муһурамматара. Киһи ханна да үлэлээтэр үлэһир нэһиликтин общественной олохтор акты-ыбынай кыттааччы. Ол курдук 4 төгүл нэһилик сөбүстүн депутатын мандатын үтүө суобастаахтык илдьэ сылдьыбыта. Бэртээхэй агитатор, төрөһүт, кыр-дыаастар уонна дьахтар сөбүстүн чили-эниэн, председателин талыллан үтүө өрүттээх үлэни ыһыпта, табаарыстын суут председателинэн үлэлээн дьонго үтүө сүбөһит, көнө суолу таба тайанал-ларыгар үтүө ыччакка күүс-тирэх буол-бута. Бөйгөтө төһө да оһолорон дьолу бил-бэтэрин иһин олохун аргыһынан, Лавр Осипович Соловьевтуун үтүө санаалара баһыан үс оһону итэ ылан ийэ, аҕа, эһээ, эбээ буолар дьолу билэн кэллэхтэ-рэ. Үһүннэри атахтарыгар туруоран, ыал оһортоон, ытык иһин төлөөн 80-с сааһын туолла. Улахан уола Дима Эдьи-гээн улуунугар кыр-бааччы ыал буолан олорор. Ыал амарах аҕа, тапталлаах кэргэн. Орто кыыс Надя Чурапчыга оло-ро, кэргэннээх, 4 оро амарах ийэ, 2 си-эн эйгэс эбэтэ. Кыра кыыс Даша Санкт-Петербургтаагы Герцен аатынан худо-жественнай институту бүтэрэн, На-мнаагы педколледжка преподаатели-нэн үлэһир, кыыс оролоох.

Александра Дмитриевна ийэ, эбэ быһымынан олус уйан дууһалаах, аһыныас санаалаах, дьиг-чаччы са-халы ойдоох-санаалаах ыраас, сырдык киһи буолар. Үтүө санаата баһыан би-лэтин даҕаны дьонго-сэргэ үтүө сүбөһит, кыайар өттүгэр көмө-тирэх бу-ола олорор.

Күндү киһибит өссө да уһуннук оро, сиэн тапталыгар, бар дьонун ытыста-былларыгар бизнэн үөрө-көтө, дьолло-охтук, доруобайдык олорорго баһара-быт.

Г.К. ИУСТИНОВА.

Национальной бырайыагы олоххо киллэри

ИЙЭ (ДЬИЭ-КЭРГЭН) КАПИТАЛЫН БАЛАҢЫАННАТА

Дойдубут президент В.В.Путин РФ федеральной мунуһагар, анал сурутар дьиз-кэргэттери бары өттүнэн өйөөһүнэ, демографической быһы-ны-майгыны тупсарыта улахан болгомотун уурбута. Дьиз-кэргэттер элбэх ороһоллорун өйүүр сымалыан, 2007 сылтан иккис, үһүс онтон элбэх ороһолор төрөһүт ийэлэргэ 250 тыһ. солкуобай көмө харчыны аныар туһунан эппитэ.

2007 сыл тохсунньу 1 күнүттэн 256 №-дээх "О дополнительной мерах го-сударственной поддержки семей, име-ющих детей" Федеральной сокуон олоххо киирэн, Пенсионной фонда упр-авления бугу хайысхага үлэлэрин саҕалаатылар. Бу сокуон ис хоһоонун өйдөөн манна бырааптаах дьон бириэ-мэттэр туһаналарын иһиттэн, бусо-куонга баһаарыы биэрбэт.

1. Ийэ (дьиз-кэргэн) капиталы 2007 сыл тохсунньу 1 күнүн кэнниттэн ик-кис уонна онтон кэлэн ортун төрөһүт эбэтэр итэ ылбыт ийэр биер кэмнээх төлөбүр быһылынан биэриллэр.

2. Төлөбүр көмөһө 250 тыһыыма солкуобай.

3. Бу харчы сыл айым Россия Пра-вительствотын баһаарытынан, ин-фляция хамсааһыныгар олохуран ула-рыйар.

4. Бу үп харчынан биэриллэбэт, ол онугар бырааптаах киһиэхэ Государ-ственной сертификат биэриллэр.

5. Үбү туһаныа 2010 сыл тохсунньу 1 күнүттэн саҕаланар, ол аата быраабы ылбыт күнүттэн 3 сыл буолан баран.

6. Бу үп сокуонга олохторунан үс хайысханан туһаныллан сөп. Ону дьиз-кэргэн бөйгөтө баһаарар. Баста-кынан, дьиз-уот болтуруонун баһа-рыта, ипотекой, долевоу тутууга кыттыта, кредити төлөөһүнэ, чааһынай дьизин тутууга угуоха сөп. Иккинчигэ, государственнай даҕаны государственнай да суох үөрэх тэри-лэлэригэр - төлөбүрү киллэрингэ туһаныаха сөп. Үсүнчүгэ, ийэ бөйгөтүн пенсионтын мунуһулар чааһыгар угу-он сөп. Бу үс хайысханан үлэрэн туһанар эмиз күүлэһэр. Холобур, үп хайа эмэ чааһын дьиз туттарга, сорох-тун оро үөрэтин төлүүргэ, ордутун пен-сиятын иккис кылга чааһыгар угу-оха сөп.

7. Оро сокуоннай сааһын туолуор дьизин бу харчы туттулуубатах буол-лаҕына, харчытын ылар туһунан сер-тификат, балаһыанньатын көрө, оро бөйгөтүн аатыгар, биетэр ороһорго барыларын биер тэтик үлэһиттэн көһөрүлэр.

8. Үп хамсааһынын барытын посо-биян туһанааччы сайабылыанна-

тынан Пенсионной фонда территори-таагы салаалара оноролор.

9. Ийэ (дьиз-кэргэн) капиталы биер оро төрөһүтүгэр туһанылат буоллаха-рына, үһүс оро төрөһүтүгэр биериллэбэт.

10. Бу үп улахан киһи үөрөҕү төлөбүрүгэр туһанылыбат, ол онугар хаһыс баһарар ороһорун үөрэтин төлөбүтүн сөп (үөрэнэр оро 25 сааһыгар дыһы).

11. Төлөбүтэ суох дьиз-кэргэн, ол эбэтэр сороҕо ийэ бу капиталынан туһанар бырааптаах.

12. Төрөһүт быраабыттан быһыл-лабыт ийэ, кэлэн ороһор да түтэни-гэр бу капиталынан туһанара күүлэһмэт.

13. Оро итэ ылар дьонго оро сааһыттан туһулаах суох (18 сааһыгар дьизин), итэ ылбыттарын туһунан суут уурааҕа 2007 сыл тохсунньу 1 күнүн кэнниттэн тахсыбат буоллаҕына туһанар бырааптаахтар.

14. Оро ийэ суох хаалар түтэнигэр, сокуон быраабы аҕа биэрэр. Оттон аҕа уонна ийэ иккис суох буолар түтэни-гэр, оро эһиэ-кэргэннэ ылбыт киһи эбэтэр оро бөйгөтө ылар.

15. Бу сокуон 2016 сыл ахсынны 31 күнүгэр дьизин болдьохтоон үлэһир. Ол эбэтэр 2007 сылтан 2016 сылга дьизин иккис уонна онтон үөһэ ороно төрөһүт ийэ 250 тыһыыма солку-байы биердэ туһанар төлөбү быраап-таах.

Сертификаты ыларга манньык доку-муоннары Пенсионной фонда управле-ниетын хонтуруатыгар аралан туһарыт: сайабылыанна, төрөһүт паспора, бары ороһорун төрөһүтүгэр туһунан сибидэстисибалэра, дьиз-кэргэн ыстыраапката. Бу докумуоннар анал хамсааһыны аастыгарын кэн-нэ, биер ый иһинэн Пенсионной управ-ление бырааптаах киһиэхэ сертифика-ты биэрэр туһунан баһаарыы ылы-лыбытын биллэрэхтээх.

Биһиги улууспуттар биллэни ту-рутууан, 2007 сылга уонсайа 29 оро төрөһөт. Ол иһиттэн 14 оро дьиз-кэ-ргэнгэ бастакы төрөһүн буолар, онон бу дьон үбүтүн туһанааттар. Онтон 15 оро дьиз-кэргэнгэ иккис уонна онтон үөһэ ороно төрөһүт. Бу дьон үбүтүн төлөбү туһанар бырааптаахтар. Ол эрэн сертификат ылыта биер эрэ сай-абылыанна Пенсионной управлениега киирдэ. Атын ийэлэр сайабылыанна-ларытын түһэрэригэр ыгырабыт. Мунаарар болтуруоскутун 41-578 нүмэргэ эрийэн билсинт.

Пенсионной фонда управлениета.

Доруобуйа мунууга

АДЕНОИД

хайыта барар. Истэрэ мөлтүүр. Саҕаны көрөрө-билэрэ бытаа-ран, дьону кытта алтыһарыгар ыарахаттары көрсөт. Оро болгомото кэһиллэр, куолаһа уларытар (мунуулан саҕарар) б у о л а р . Оро истэрэ мөлтөөбүтүн дьиз-тигэр да бэрэбизрэлээн би-лэ-дэххэ сөп. Нуорма быһылынан доруобай кулгаахтаах киһи, чуумпу хоско 6 мизтэрэ ыраах-тан сибигинэйи саҕаны истэр. Ороһут чуумпута сороҕун оон-ньуу сырытырына сибигинэй-и ыгырын, истэн эргиллэр бу-олларына истэрэ үчүтэй. Баһар оонньуутугар аралдьыйыта буолуо дьиз-дэххэ, иккис-тээн ыгыран көрүн. Ол курдук хаһан истэр дьизин арыһы ч-гаһаан иһин. Обургу ороно 6 мизтэрэ ыраах иһинэн туру-оран баран, хардары-таары аҕаарды кулгаарын буолэтин сибигинэйи араас тыллары эбэтэр сыһыларалары хатыла-тан көрүүххэ сөп.

4. Кулгаах ыарыылары хол-боһоллор.

5. Улааппыт аденоид оро эитэр-хааныгар инфекция арҕана төрөгөтэ буолар.

6. Мурун иһиттэн наар сүүрэр хойуу сыын, оро мун-нун анна бааһырытыгар ти-эрлэр.

Аденоид - үксүгэр оро 3 сааһыттан 7 сааһыгар дьизин баар буолар. Ол тынан баран, быраас кыра 3-4 саастаах оро "Аденоид" диэн диагноһы ту-руорбут буолларына быстарар охсорго тиэтэйбэт ордук. Оро улаатан истэрин айы төбөтүн угуоҕа эмиз улаатар, таҕалаһа үөһээ диэки кэһир, ону кытта аденоид эмиз үөһээ диэки сыбарыйар. Сороҕор кыра да аденоид тымныһан дьолби иһэр, улаатар. Оро муһунан тыһа-ра кэһиллэр.

Ол кэмгэ көрдөххүтүнэ бы-раас "аденоидит" диэн диагноһы туруорар. Ону эмтээн үтүөртэххитинэ, оро эмиз тым-нара нуорматыгар түһэр.

Ороно хайдах эмтиэххэ:

Мурун, күмэй сайаһынын боруобалаан көрүн. Сороҕор арыах да сайаһыны сөп буолар. Эмтэ-ни кедьүстээх буолара төрөһүтүгэр тулуургуттан, дьулуургуттан уонна оро төһө бу процедураны тулуйа-

рыттан тутулуктаах.

Кыра оро күмэйин сприн-цовкалаан, эрэхинэ баллон-чыһан сайылааха сөп. Сыла-ас ууну (биер ыстакаан ууга биер чайнай луоска туус, биер чайнай луоска суода, биер-ик-ки хааппыла йод) эбэтэр эмтэ-эх от сууралдыһыны (ромаш-ка, шалфей, календула, зверо-бой) оһотторон ыларат. Оро ра-ковина эбэтэр таас үрдүгэр төһөһө, айаһын атан баран турар. Бастаан кыратык, онтон оро үөрэммитин кэннэ күүскэ баттаан күмэйин сайылаа-лар. Эмиз итинник ньыманы мунуун иһин сууһуллар.

Өссө аденоиды эмтиргэ быраас 2% "Протаргол" хаап-пылата аныар. Практика көрдөрүүнэн, протаргол үтүөрдүбэт эрээри аденоиднай уунуу куурдар уонна кыч-чатар. Күнгэ иккис-үс 6-7 хааппыла протаргол ороһу-тэра сыһаран эрэ мунуулар таһаараллар. Ол курдук 14 күн устата кутуллар, онтон би-ир ый тохтогон, сыһытан ба-ран, эмиз курс хатыллар. Протаргол 5-6 хонутунан ак-тивнаһын сүтэрэр, дуорту буо-

лар, онон сибидэй эрэ хаап-пыла туттулуохтаах.

Онтон аденоид ааспат кул-гаах, тыһанар орҕаннар, мурун өттүлэригэр араас кэһиллэ-лэр баар буоллаһтарына, оро эрэдэнэр, мөһөйдөтөр буол-лаһына быстарар ордук.

Эмтэһинэ:

Бастакы стадия аденоидна - мурун хааппылаларын та-малаты, физиоэмтэни.

Иккис, үһүс стадия эспирэ-эсийэ нөүгө туоратыллар. Аденоидна - аденоиды быста-рар эспирээсийэ. Бу эспирээ-сийэн 100 тахса сыл аннараа өттүгэр онорор буолбуттар. Аденоидна амулаторно эбэтэр стационарга сытан эрэ онгоһуллар. Эспирээсийэ кэн-ниттэн оро температуратын, уопсай туругун кэһэн көрүлэр. Аһылаа сымнаас, убаас буолуохтаах, тымны-ны, итинни, аһыны сиһэ көнүлүмэст. Аһылаа хонон баран күмэйэ үтүөрэр. Адено-ид оро 13-15 сааһыттан бөйгөт улам кыччаан барар. Улахан киһи 20 сааһыгар аденоид су-ох буолар.

Е.И. ВАСИЛЬЕВА, лор-фельдшер.

Бааһынай хаһаайыстыба баһылыктарын истиилэригэр!

Бирэ сыл устата үлэһиттэригэр индивидуальной субсидияны отчуотун түһэрбөтөх бааһынай хаһаайыстыбаларын баһылыктарга 2007 сыл олунньу ай 15 күнүгэр дылы Пенсионнай фондка кэлэн көһөрүү харчытынан, нэһиликэ кэлэн баһаарсаргытыгар, баһылыктар ИНИ, төлбүргүтүн туһунан документтар кэлиһтүн, үлэһиттэригэр СНИЛС умуһуан. Бу срокага кэлэн отчуоттабыт түбүктөрүгэр 173-ФЗ нүмүрдээх федеральнай сокуонна ологуран пенсияга тахсар сокуонунан ирдэһилэр кыһаскыт быстарып сирэтэбит, учуоттан устатыт.

1. "Эрэл" - Моисеев Иван Иванович.
2. "Васюк" - Сиднев Роман Николаевич.
3. "Ньууру" - Андреев Василий Давыдович.
4. "Ярло" - Пудов Леонид Семенович.
5. "Комбайн" - Макаров Иван Семенович.
6. "Кэргэн" - Яковлев Семен Семенович.
7. "Кустан" - Герасимов Петр Петрович.
8. "Васюк" - Макаров Константин Семенович.
9. "Сапа олох" - Макаров Владимир Дмитриевич.
10. "Сасарга" - Корняков Михаил Николаевич.
11. "Уйгу" - Захарова Елизавета Аммосовна.
12. "Наммура" - Пономарев Иван Петрович.
13. "Сырыс" - Базилев Александр Борисович.
14. "Лэбидэ" - Попов Гаврил Луканч.
15. "Кытты" - Борисов Николай Николаевич.
16. "Эмтэ" - Моисеев Василий Васильевич.
17. "Сырыс" - Пудов Василий Платонович.
18. "Тумара" - Алятов Алексей Алексеевич.
19. "Уорга" - Григорьев Петр Николаевич.
20. "Хомустаах" - Дагданча Константин Григорьевич.

21. "Сапах" - Каженов Николай Прокопьевич.
22. "Тазыах" - Христофоров Анатолий Николаевич.
23. "Сулус" - Попов Егор Егорович.
24. "Хорогуна" - Скрибин Иннокентий Николаевич.
25. "Майа-Балы" - Захаров Анатолий Григорьевич.
26. "Айаан" - Местников Иван Гаврильевич.
27. "Балыктаах" - Борисов Виктор Петрович.
28. "Тулаадыа" - Черных Борис Александрович.
29. "Огосур" - Кулекин Григорий Семенович.
30. "Кытаах" - Барашков Василий Порфирьевич.
31. "Ньуура" - Макаров Александр Константинович.
32. "Айтал" - Трофимов Дмитрий Михайлович.
33. "Та" - Макаров Аким Егорович.
34. "Хобо" - Трофимов Дмитрий Константинович.
35. "Тыа" - Барашков Николай Романович.
36. "Дьулуурка" - Ефимов Афанасий Петрович.
37. "Аргаа" - Милов Александр Светланович.
38. "Сыдыа" - Горохов Константин Иннокентьевич.
39. "Кыл" - Горохов Афанасий Иннокентьевич.
40. "Лампа" - Пенигин Гаврил Павлович.
41. "Хоту" - Новгородов Иван Николаевич.
42. "Вас" - Никитин Иннокентий Дмитриевич.
43. "Кысамы" - Корняков Николай Иванович.
44. "Назар" - Кардашевский Василий Гаврильевич.
45. "Матэ" - Денисов Егор Егорович.
46. "Тумат" - Флегитов Леонид Егорович.
47. "Бачыа" - Иванов Архип Афанасьевич.
48. "Бойуот" - Моисеев Михаил Максимович.
49. "Лабат" - Романова Анастасия Прокопьевна.
50. "Босхос" - Скрибин Василий Артемьевич.

51. "Тумул" - Максимов Василий Васильевич.
52. "Донсу" - Сибиряков Николай Михайлович.
53. "Мырыла" - Пеллаэрова Елена Антоновна.
54. "Лэпс" - Чепалов Семен Николаевич.
55. "Алекс" - Ефимов Владимир Васильевич.
56. "Өрүүнэ" - Ефремов Николай Николаевич.
57. "Талах" - Моисеев Спиридон Иванович.
58. "Баралдьын" - Паллудская Тамара Ивановна.
59. "Байылы" - Седалищев Николай Александрович.
60. "Бэтиэ" - Ефремов Николай Николаевич.
61. "Сирм" - Горохов Борис Петрович.
62. "Кытты" - Колесов Георгий Климович.
63. "Дарбын" - Кириллов Петр Давыдович.
64. "Томто" - Дычковский Петр Давыдович.
65. "Саас" - Башаров Анатолий Викторович.
66. "Тубарайн" - Моисеев Иван Константинович.
67. "Лышэ" - Артемьев Егор Егорович.
68. "Азаана" - Адамов Егор Егорович.
69. "Олох" - Варламов Константин Алексеевич.
70. "Варылаах" - Дычковский Яков Васильевич.
71. "Укуур урах" - Корняков Гаврил Гаврильевич.
72. "Лена" - Захарова Елена Ивановна.
73. "Дьаһаа" - Луковцев Афанасий Егорович.
74. "Томтор" - Архипов Петр Петрович.
75. "Егоров Александр Яковлевич."
76. "Танда" - Максимов Петр Федотович.

Муһаарар бопсуроустарытын 41-469 нүмүргэ били-экситтэ сеп.

Пенсионнай фонда тус байз субсидияныгын отчуоттааһын туһунан салайааччыта ГРИГОРЬЕВА А.М.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Российской Федерация физкультураба уонна спортка, Саха Республикатын культураны туйгунарарын, дуобакка ССРС спордун маастарын, республика 4 төгүлээх чемпионун, Чурапчы улуунун уонна Хадаар нэһилигэин бочуоттаах гражданынын **Иван Семенович ПЕНИГИНЫ** 60 сааскын туолбуккунан ис сүрэхпититтэн эбэрдэлиибит!

Ытыктыыр, убаастыыр киһибиһигэр кырдыарга бэриммэт чэигин доруобуйаны, үлэбэр ситиһини, дуобат хоннуугар таһаарылаах оонньууну, дьоллоох-сарааһаах олоху!

Д. П. Коркин аатынан Чурапчытаагы республиканский орто спортивной интернат-оскуола коллектива.

х х х

Убаастабыллаах коллегатын Российской Федерация Потребкооперациятын туйгунун, "Аартык" маһаһын сэбидиссийн **Екатерина Петровна СОРОКОУМОВАНЫ** олохун орто амурданынан, үбүлүйдээх бэлэз күнүнүн итиитик-истииник эбэрдэлиибит!

Тэрлээх сайдарын туһугар үтүө-субастаастык, бэринилээхтик үлэлээн, тулалыыр дьонун, коллегаларын убаастабылларын ылан үлэһит үтүөтэ дэттэрэн таһаарылаахтык үлэли сылдьаргаар махтанабыт уонна кизн туттабыт.

Баһарабыт эйизэ баһа санаа бастынын, ыра санаа ырааһын, чэигин-чэбдик доруобуйаны, үлэбэр өссө үрдүк ситиһилэри, дьиз-кэргэннэр дьоллоох-сарааһаах олоху!

"Маарыкчаан" ПО бырабыллыһа, профкома.

МАХТАНААБЫТ

Биһиги ийэбит, эбэбит, хос эбэбит Чурапчыттан төрүттээх Дьокуускай куорат олохтоо, сэрби ордобото, тыыл ветерана **Варвара Андреевна Макарова** аастыт сыл ахсынны 20 күнүгэр уһун ыарахан ыарыһыттан 88 сааһыгар бу орто дойдуттан барбыта.

Дьокуускайтан Чурапчыга таһааран көмөрүтүгэр көмөлөстүп аймак-билэ дьоммутугар П. М. уонна П. П. Посельскайдарга, Н. Т. Гуляевага, Светлана, Роман Ивановтарга, бары Кузьминнарга, Дьячковайдарга, күөт С. А. Артемьевка уонна мэлдьс ордорго, күөт-көмө буолар, өй-санаа салгыыр чугас дьоммутугар Мария, Иван Захаровтарга, "Васильев" ЧП коллективтар (салайааччы Н. А. Васильев) бары махталбытын тиздэбит.

Баһарабыт эйизэ кун сиригэр баар бары дьолу-сараһы доруобай буоларгытыгар.

Махталы кытта оҕолоро, сирнэрэ, хос сирнэрэ.

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Магазин "Дисплей" предлагает новый вид кредита.

Наш адрес: ул. Ленина, 35. Телефон: 41-465.

х х х

В магазине "Стайер" требуется молодой человек со знанием ПК на место менеджера по продажам.

Тел. 41-598, 42-262.

БИЛДЭРИИЛЭР

"Пентий-4" (kraftway) 2800MHz, 512Mb, 128Mb, ATI Radeon 9600 Pro, монитор "Samsung" 17/DVD-CD RW атылыбыт. Сыаната — 22000 солк. уонна гараж арендабыт.

Телефон: 43-094.

х х х

Бырааһынньыктарга аппаратура, ырыаһыттар өкөлөрө.

Телефон: 23-240.

х х х

Дьиз көндөй атылаһабын.

Телефон: 42-596 тиксэрээчи).

Күндү быраалыт, аймакхыт Чурапчы сэлэһинэтин олохтоо.

БОЯКИНОВ Александр Федорович уһун ыарахан ыарыһыттан олохтон туораабытынан ийэтигэр кырдыас эдэһийитигэр Аграфена Николаевнага, бииргэ төрөөбүттэригэр, сизн бырааттарыгар, балыстарыгар дьиринг кутурбамытын тиздэбит.

Чурапчыттан С. С. Смирникова, В. С. Максимов дьиз-кэргэттэрэ.

Кутурбамарын тиздэллэр: — Күндү быраалыт Александр Федорович уһун ыарахан ыарыһыттан өлбүтүнэн ийэтигэр Аграфена Николаевнага, балыларыгар, бырааттарыгар Одулуунтан Мария, Егор Боякиновтар, кинилэр оҕолоро, Мугудайтан Ольга, Егор Артемьевтар, кинилэр оҕолоро.

— Александр Федорович олохтон туораабытынан үлэһититигэр Николай Федорович Боякиновка Чурапчытаагы физический культура уонна спорт институтун коллектива, профкома.

— Александр Федорович күн сириттэн барбытынан эдэһийитигэр ийэтигэр Аграфена Николаевнага, балыларытыгар, бырааттарытыгар Кытаахтаах Чурапчыттан аймактарыт Максимовтар, кинилэр дьиз-кэргэттэрэ.

— Александр Федорович ыарахан ыарыһыттан өлбүтүнэн ийэтигэр Аграфена Николаевнага, балыларыгар, бырааттарыгар "Уйгу" төлбэ олохтоохторо.

— Убаһа Александр Федорович күн сириттэн барбытынан үлэһититигэр дьуөгэһитигэр Алевтинага Г. Г. Дагданна дьиз-кэргэнэ, "Дагданна" рынок коллектива.

Одулуун нэһилигэин олохтоо.

НЕУСТРОЕВ Изот Константинович ыарахан ыарыһыттан олохтон туораабытынан уолугар убайым курдук саныыр бииргэ үөсэбэт таһаарыспар Иван Изотовка Нестроевка кутурбамытын тиздэбит.

Хотоботтон Владимир, Клара Тоскиннар.

Кутурбамарын тиздэллэр: — Изот Константинович олохтон туораабытынан кийитигэр константиннай өрөн Татьяна Яковлевна Нестроевага, кини дьиз-кэргэннэр Мугудайдаагы учасковой балыһа профкома, коллектива.

Баһы нэһилигэин олохтоо, үлэ ветерана **КРАСИЛЬНИКОВ Иннокентий Егорович** олохтон туораабытынан кыһытыгар Настяга, уолугар Гошага, сизингэр Надяга кутурбамытын тиздэбит.

Мугудайтан, Чурапчыттан, Дьокуускайтан Иннокентий Егорович бииргэ төрөөбүт убайын оҕолоро.

Күн ахсын **Чурапчы — Дьокуускай** маршрутунан саргыларда 6 чааска аадырыска дьирин тиксэр барар. Проезд — 300 солк. Күнүс 3 чаастан Дьокуускай автовокзалыттан тоһор. Проезд — 250 солк.

Телефоннар: 41-393, 8914-290-2741.

Соловьев нэһилигэин олохтоо **ЕГОРОВА Раиса Николаевна** ыарахан ыарыһыттан олохтон туораабытынан кыһытыгар саныһытыгар Марта Петровна Павловага, кэргэннэр, оҕолоругар кутурбамытын тиздэбит.

Хатылыттан Белолобскаялар, Чурапчыттан Кажениннар, Винокуровтар дьиз-кэргэттэрэ.

Абата үлэ, тыыл ветерана, Болугур нэһилигэин олохтоо.

СЕРГЕЕВ Егор Гаврильевич олохтон туораабытынан таһаарыһытыгар, биир идэлээхитигэр Николай Егорович Сергеевга кутурбамытын тиздэбит.

Таһаарыстарын Владимир, Клара Тоскиннар.

Таатта улуунун Ытык-Күөл олохтоо, таптыыр эдэһийит.

БЕЛОЛЮБСКАЯ Мария Ивановна ыарахан ыарыһыттан олохтон туораабытынан кыһытыгар Кларага, балыларыгар Е. К. Дьодоровага, Д. К. Григорьевага, А. К. Афанасьевага, М. К. Поповага, кийитигэр Ф. М. Алексеевага, М. В. Алексеевага, кинилэр дьиз-кэргэттэригэр кутурбамытын тиздэбит.

Алексеевтар, Адамовтар, Толстоуховтар, Васильевтар.

Хатылы нэһилигэин олохтоо балтыбыт, эдэһийит, аймакхыт.

МОНАСТЫРЕВА-ХРИСТОФОРОВА Мария Сидоровна

олохтон туораабытынан кэргэннэр, оҕолоругар, эдэһийигэр, убайыгар, быраатыгар кутурбамытын тиздэбит.

Кириллиннар, Холмогоровтар, Атласовтар, Делеевтар, Атласовтар, Дьокуускайтан Атласовтар дьиз-кэргэттэрэ.

Кутурбамарын тиздэллэр: — Мария Сидоровна соһумардык ылдаан өлбүтүнэн кэргэннэр Николай Алексеевтика, оҕолоругар Новгородовтар, Черныхтар, Перилковтар, Листикова, Васильева.

Таптыыр абата.

МЕСТНИКОВ Алексей Михайлович олохтон туораабытынан кыһытыгар Анна Семеновна Кардашевскаяга кутурбамытын тиздэбит.

Улуустаагы кини балыһа администрацията, профкома, акушерский отделение коллектива.

Тапталлаах ийэбит, эбэбит Чурапчыттан төрүттээх Дьокуускай куорат олохтоо Аба дойдуга Улуу сэриинэн ветерана, Ленинград блокадатын, хоту көһөрүлүү кыһылааһа, педагогическай үлэ ветерана.

СТАРОСТИНА Анастасия Тихоновна бу дьыл олунньу 5 күнүгэр уһун ыарахан ыарыһыттан олохтон туораабытын динилээх журутуһан туран бары билэр дьонугар, үөһүгүт оҕолоругар, аймактарыгар биллэрэбит.

Кыһа, күтүөтэ, сизиннэрэ.

Редактор А.А. ЗАХАРОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670.
Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт:
редактор — 41-332, отделлар — 41-265.
E-mail: Osanaoloh@churap.sakha.ru

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствота, Чурапчы улуунун "Сага олох" редакция-издательской холбоһук государственной учреждение. Маастарбыл информация средствотарын уһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациалыыр РФ бачээккэ СР региональной управлениитигэр 2003 с. бачыһын 20 күнүгэр регистрациаламмыт нүмүргэ — ПИ №19-0423.

"Сага олох" редакция-издательской холбоһук Г.У. Офсетной бачээт. Сагаһын №14 Тираж 2562. 05.02.2007 с. бачээккэ бэрлиннэ. Хаһыат нэһилигэ үстэ: олутуорунньукка, эппиэргэ уһуна субьотага тахсар.

Автор суругар этиллэр санаа редакция позициятыгар кэлди сеп түбүһэр буолбатах. Сурукка ыйчыллар чакчылар кырдыктаахтарыгар эппиэтинэни автор тус бэйэтэ сүгэр.